HOMONIMY AND POLISEMANTISM IN THE PRESENT DAY ROMANIAN AND ITALIAN MARITIME ADVERTORIAL DISCOURSE

Ozana Cioca (Chakarian), PhD attendant, „Alexandru Ioan Cuza" University, Iaşi

Abstract:The paper presents a research on two lexical phenomena of the language i.e homonymy and polysemy as they appear in the current Romanian ana Italian maritime publishing discourse. The study is centered on the articles from four representative maritime magazines Marina Romana and Marea Noastra for the Romanian corpus and Rivista Marittima and Lega Navale for the Italian one.
Key words: current, maritime, serial publications, Italian, Romanian, homonyms, polysemantic words

Studiul pe care îl propunem este realizat prin cercetarea unui număr relevant de articole dintr-un corpus de două cupluri surori dereviste de marină românești și italiene, actuale cele mai cunoscute, reprezentative pentru ambele țări: Marina Română, revista Forțelor Navale Române şi Rivista Marittima, publicație lunară a Marinei militare italiene, respectiv Marea Noastră, revista Ligii Navale Române și Lega Navale, revista Ligii Navale Italiene.

Discursul publicistic maritim românesc și italian actual, l-am încadrat ca fiind un discurs aparte ce îmbină, am considerat noi, armonios, discursul tehnico-științific cu discursul publicistic cultural și de informare.

Limbajul de specialitate folosește un lexic de cele mai multe ori caracterizat de monosemie, în timp ce limba comună este cea care poate fi considerată în mare caracterizată la nivel de lexic de polisemie. Însă, un alt mod de a crea termeni noi este procedeul așa numit de neologizare semnatică, prin crearea unor sensuri noi cuvintelor din limba comună, sau celor care migrează înspre limba comună, dinspre și înspre o altă știință, ducând la pariția omonimelor și a cuvintelor polisemantice.

> *"Un altro processo di creazione di tecnicismi (detto "tecnificazione") consiste nella rideterminazione di parole preesistenti (una forma di neologismo semantico), che un tempo avevano (o che continuano ad avere) un'altra accezione nella lingua."*[1]

Delimitarea celor două fenomene ale limbii este, fără îndoială, condiția de la care trebuie să plecăm înainte de a trata exemplele individuate în corpusul nostru. Astfel, vom da drept reper câteva definiții oferite de-a lungul anilor de specialiști.

[1] Luca Serianni, Giuseppe Antonelli, *Manuale di linguistica italiana. Storia, attualità, grammatica*, ed. Pearson Italia-Bruno Mondadori, Milano-Torino, 2011, pp. 121-122.

BDD-A28629 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

Zugunînțelege prin **polisemie**„coexistența a cel puțin două sensuri în componența semantică a uneia și aceleiași unități lingvistice”[2], iar Bidu-Vrănceanu o definește ca fiind „capacitatea majorității cuvintelor din limbile naturale de a avea mai multe sensuri.”[3]

Terminologia navală a fost adoptată pentru a descrie noile tehncici în aeronautică, mai apoi în automobilism. Astfel, o serie de termeni ai mării au fost preluați în lumea zborului, extinzându-și semnificatul originar.Încorpusul nostru am întâlnit termeni precum: **imbarco – imbarcare, sbarco – debarcare, timone – timona, equipaggio – echipaj, navigare – naviga, navigatore – navigator, navigazione, flotta – flota, bordo – bord, cabina – cabina, pilota – pilot, rotta – ruta,nodo – nod,** care atestăși justificăafirmația noastră anterioară. Cu excepția lui**“nodo”**, toți termenii enumerați au și în aeronautică o semnificație asemănătoare, fiind fără excepție polisemnatici.Dintre aceștia, **bordo, pilota, navigatore**și echivalentele lor în limba românăsunt folosiți și în lumea automobilismului, primii doi termeni polisemantici, al doilea omonimic**, “navigatore”** este denumirea italiană pentru GPS.Aceste treceri de la o disciplină, știință la alta au dus la formarea cuvintelor **polisemantice sau omonimice**, după caz, în interiorul diferitelor domenii tehnico-științifice, lucru oarecum surprinzător dacă ne gândim la caracteristicile de bază ale terminologiei, în general.

Un transfer relativ nou și “invaziv” este, așa cum s-a întâmplat și în engleza contemporană, acela din lexicul marinăresc către tehnologia numită Internet, unde teremenul **navigare – naviga** a primit semnificații noi. Termeni noi legați tot de ce înseamnă Internet s-au creat și cu ajutorul a două cuvinte cu origine tributară marinăriei **–nauta și cyber-** (< gr. *kybernân* ”pilotare”).

1. Cuvintele polisemantice

- **”piraterie” = a. act de violență săvârșit în mare de către persoane particulare în scopul jefuirii, capturării sau scufundării navelor atacate** (cf. Dicționar de marină, 1979[4]); b. jaf, tâlhărie. (cf. MDN – Mic dicționar de neologisme, 2000)

  *”Concomitent cu intensificarea acțiunilor maritime de combatere a **pirateriei**, pirații și-au modernizat modul de operare…folosind nave bază, de regulă pescadoare răpite și deturnate anterior, skiff-uri cu motoare puternice, lansatoare de grenade, AK-47 și M-16, GPS și comunicații prin satelit.” …” - Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 6 (84) decembrie 2011/ ianuarie 2012, p. 18-19.*

[2] Petru Zugun,*Lexicologia limbii române. Prelegeri*, Editura Tehnopress, Iași, 2009., p. 199.
[3]Angela Bidu-Vrănceanu, Narcisa For-ăscu, *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Education, București, 2005, p. 47.
[4] Anton Bejan, Mihai Bujeniță, *Dicționar de marină*, Editura Militară, București, 1979.

BDD-A28629 © 2018 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

- **”far”** = a. **construcție înaltă prevăzută cu o sursă de lumină puternică, pentru semnalarea la distanță a punctelor importante situate de-a lungul liniilor de navigație maritime”** (cf. DEX, 2009)**;** b. Corp de iluminat (la automobile, locomotive etc.) care proiectează lumina într-o anumită direcție sub forma unui fascicul divergent. (DEX 2009)

  *”Aici suveranul a asistat la ceremonia dezvelirii medalionului cu efigia sa, instalat pe soclul farului de intrare, similar celui al M.S. Regelui Carol I amplasat pe vechiul **far** de intrare în portul Constanţa.” – Marina Română, revista Forţelor Navale Române, anul XXV– nr. 3-5(177-179) 2016 aprilie-septembrie, p.89-90*

- **”arbore” = a. școndru vertical sau ușor înclinat care susține vergile (vezi Dicționar de marină[5],** 1979); b. Nume generic pentru orice plantă cu trunchi înalt, puternic, lemnos și cu mai multe ramuri cu frunze care formează o coroană (Mic Dicționar Academic 2010)

  *”Pentru atingerea vitezei de croazieră de 50 km/h, șalupa a fost echipată cu două motoare diesel Cummins tip KTA-19-M4 și cu o propulsieclasică (2×FPP), **arbore** și elice.” - Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 6 (84) decembrie 2011/ ianuarie 2012, p. 28-29.*

- **”castel” = a. suprastructură înaltă, de regulă la centrul navei, unde se află comanda**; b. Clădire mare, medievală, prevăzută cu turnuri și cu creneluri, înconjurată de ziduri și de șanțuri, care servea ca locuință seniorilor feudali.(Mic Dicționar Academic 2010)

  *”Echipajul navei, vardiile care asigură supravegherea punții principale trebuie să cunoască accesul în **castel** și să acționeze în consecință în cazul în care piraţii au urcat la bord.” Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 6 (84) decembrie 2011/ ianuarie 2012, pp. 18-19.*

- **”manevră”** = a. **schimbare de drum, de viteză sau de poziție, efectuată de o navă în raport cu o altă navă, cheu etc**. (vezi Dicționar de marină, 1979); b.Manipulare a unui aparat, a unui dispozitiv tehnic etc.. (DEX 2009)

  *”Am văzut-o în **manevra** de plecare…Ne întrebăm cum a fost posibil, nu? Eu mă întreb, asta sigur…m-am întrebat și atunci.” - Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 6 (84) decembrie 2011/ ianuarie 2012, pp. 12-13.*

- **”siluetă” =** a. **suprastructura navei formată din teugă (la prora), dunetă (la pupa), castelul de comandă, cabinele echipajului după care nava poate fi recunoscută de la distanță;**(DM 1979)b.Imagine, înfățișare reală (și oarecum neclară în amănuntele ei) a unei ființe, a unui lucru etc., de obicei proiectate (ca o umbră) pe un fond mai luminos; p. ext. ființă sau lucru astfel proiectate. (DEX 2009)

[5] Ibidem, ad vocem.

BDD-A28629 © 2018 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

*”A ieşit Tetal 2, cu prima din serie Amiral Bărbuneanu, poate cea mai frumoasă navă de suprafață românească, are o **siluetă** cu semnătură radar redusă, precede clasa franceză Flore…”- Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 4(82) august-septembrie 2011, pp. 45-46*

- **”punte”** = a. **Platformă orizontală a corpului navei sau a unei suprastructuri a navei.** (DM 1079); b. Pod îngust (format adesea dintr-o scândură sau dintr-o bârnă) așezat peste un șanț, peste o râpă sau peste o apă, care poate fi trecut numai cu piciorul. (DEX 2009)

*”Acum suntem bine, stăm în hamace, sub **punte**, şi trebuie să ne urcăm în arboradă, pe vergi....” – Marina Română, revista Forţelor Navale Române, anul XXV– nr. 3-5(177-179) 2016 aprilie-septembrie, pp.16 – 19.*

- **”botez”**= Ritual creștin de primire a cuiva printre credincioșii bisericii, însoțit de atribuirea unui prenume; p. ext. petrecere care are loc cu acest prilej; cumetrie. (Mil.) Botezul focului = prima participare activă la o luptă. 2. Apă folosită pentru săvârșirea botezului (1). 3. Stropire cu agheasmă a credincioșilor și a caselor lor de către preot, cu prilejul unor slujbe sau sărbători bisericești. 4. (Mar.) **Ceremonial de lansare la apă a unei nave noi.** (DEX 2009)

*”Un moment aşteptat al ultimei etape a fost **botezul marinăresc**…Nimeni nu a scăpat nebotezat de către zeul Neptun…cu tot alaiul lui de nimfe şi piraţi. Fete şi băieţi au trebuit deopotrivă să bea grogul special pregătit, să fie bărbieriţi sau spălaţi pe cap cu tot felul de combinaţii de lichide şi să încerce să rămână pe scăunelul chinurilor sub jetul furtunelor de incendiu şi al giordelelor – găleţile de lemn specifice navei.” – Marina Română, revista Forţelor Navale Române, anul XXV– nr. 4-6(172-174) 2015 iunie-decembrie, p.52.*

”Nodo”, pentru limbajul italian de specialitate, este un termen marinăresc interesant, care în cadrul limbajului marinăresc are trei accepțiuni, dând naștere la un termen omonimic și la doi termeni polisemantici în raport cu cuvântul provenit din limba comună.

- **”nodo”** = 1.Luogo d’incrocio o di convergenza, e perciò anche di diramazione, di più vie di comunicazione, nelle locuz. *n. maritimo*, che indicano anche la località, il centro in cui si trova tale incrocio, derivandone particolare importanza economica, strategica, ecc. 2. Nell’attrezzatura navale si usano correntemente nodi di vario tipo per scopi diversi: per evitare lo sciogliersi dei legnoli (*n. semplice*, *n. diamante*, vari tipi di *bottone*, ecc.); per accorciare un cavo o per crearvi un ingrossamento locale (*n. margherita*, *n. di Savoia* o *d’amore* o *a otto*, *n. del frate* o *del cappuccino*, ecc.); per unire insieme due cavi (*n. piano*, *n. inglese* o *del pescatore*, *n. vaccaio* o *di tonneggio*, *n. di matafione*, *n. di scotta*, o *gruppo di bandiera*, ecc.); per imbragare o abbracciare un oggetto, assicurare cavi d’ormeggio, collegare una cima a un gancio o a un anello (*n. a bocca di lupo*, *n. parlato*, *n.*, o *gruppo*, *d’ancorotto*, *gassa d’amante* semplice, doppia, scorsoia, ecc.); caratteristiche

BDD-A28629 © 2018 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

comuni a tutti i nodi marinareschi sono la sicurezza sotto sforzo e la facilità a essere sciolti quando non sono più in tensione. (http://www.treccani.it/vocabolario/nodo/)

> *„Successivamente, unità di dimensioni ridotte caricano queste merci presso i* ***nodi*** *e le trasportano negli altri porti definiti terminal..."* Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, ottobre: 2017, p. 24.

- **"governare"** = a. **Manovrare un bastimento per dirigerlo secondo la rotta prestabilita, mediante l'impiego del timone;** b. Dirigere, guidare, condurre in genere. (http://www.treccani.it/vocabolario/governare/)

> *„il suo concetto di velieri con automatizzazione spinta delle manovre, per poter* ***essere governati*** *con facilità da un equipaggio ridotto, ha trovato nel "Maltese Falcon" del 2006 la sua realizzazione più famosa."*Lega Navale, novembre-dicembre, 2017, pp. 8-15.

- **"pirateria"** = a. **l'azione brigantesca di percorrere il mare con proprie navi per impadronirsi di beni altrui in vista di fini esclusivamente personali**; b.ladrocinio, ruberia, plagio. (http://www.treccani.it/vocabolario/pirateria/)

> *„A questo punto la Marina militare romana svolse accanto ai compiti bellici anche quelli di prevenzione e sicurezza dei mari, particolarmente contro atti di* ***pirateria****."*Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, dicembre: 2017, pp. 62-63.

- **"specchio"** = a. Lastra di vetro alla quale, tramite un processo di verniciatura, viene fatto aderire un sottile strato metallico la cui superficie lucida, che è vista attraverso la lastra stessa, riflette la luce e fornisce quindi un'immagine riflessa degli oggetti illuminati. b. Nella tecnica, struttura (o elemento di una struttura), strumento, apparato o dispositivo, che presenta una superficie riflettente, o comunque liscia, come quella di uno specchio: **nella costruzione navale, *s. di poppa*. (http://www.treccani.it/vocabolario/specchio/)**

> *„Sullo* ***specchio di poppa*** *ne vennero installati tre, uno al centro per la propulsione e due laterali muniti di tegoli per la manovra e per la retromarcia."*Lega Navale, novembre-dicembre, 2017, pp.39-43.

- **"tavola"** = a.Asse di legno di spessore sensibilmente minore della lunghezza e della larghezza b. **Nella costruzione navale in legno, ogni tavoladelfasciame interno, applicato sul dorso delle coste, quale [...] elemento essenziale della robustezza dello scafo, a raddoppiamento delfasciame esterno, sin. "serretta". (http://www.treccani.it/vocabolario/tavola/)**

> *„Alla fine di gennaio la fregata raggiunse le coste del Brasile meridionale; il 21 di febbraio, dopo una notte di navigazione con mare grosso di prua si smossero alcuni sostegni della polena, che sulla Regina era costituita da un semplice elemento a voluta, che*

BDD-A28629 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

*provocarono la perdita di sei **tavole del fasciame** che ricopriva lo sperone."*Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, novembre: 2017, pp. 71-72

- **"albero"** = a. Pianta perenne legnosa, con fusto colonnare, cioè più o meno cilindrico; b. **In marina, fusto di legno o acciaio che serve a reggere la velatura, o a sostenere mezzi di imbarco e sbarco dei carichi, e mezzi di segnalazione. (http://www.treccani.it/vocabolario/albero2/)**

  *„Numerosi furono i danni sulla fiancata di dritta: andarono persi tutto il fasciame dello sperone, i sostegni della polena e l'impavesata da prua fino all'altezza **dell'albero** di maestra, oltre a una scialuppa;"* Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, novembre: 2017, p. 73.

- **"battesimo"** = a. Rito con cui una persona, mediante abluzione e l'osservanza della forma prescritta, entra a far parte della Chiesa. b.**rito che abbia valore di consacrazione, spesso accompagnato dall'imposizione del nome: battesimo del marinaio. (http://www.treccani.it/vocabolario/battesimo/)**

  *„Il **battesimo del marinaio** per il passaggio della nave all'equatore, dall'emisfero boreale a quello australe, era una cerimonia con ingredienti di misticismo e credenze religiose colorate da una carnevalata tipica viareggina."*Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CXLIX, aprile: 2016, p. 59

- **"tracciato"** (participiu trecut al verbului "tracciare" cu uz substantezivat) = a. Grafico, disegno, diagramma a sviluppo lineare; **b. Nel linguaggio di marina, la linea che rappresenta la rotta seguita da una nave in navigazione. (http://www.treccani.it/vocabolario/tracciato/)**

  *„Tra i sistemi già oggi potenzialmente disponibili ve ne è uno di supporto alle decisioni, capace di proporre al Comando di Bordo di una Unità Navale soluzioni operative a svariati temi sia di navigazione sia tattici, suggerendo, ad esempio, la rotta più economica fra due punti, in termini di **tracciato** e andature, tenendo conto dello stato del mare e del vento nelle varie aree, ottenuto dai dati meteo, e le caratteristiche di tenuta al mare della nave, presenti nel suo modello assieme alle curve di potenza, velocità, consumi."*Lega Navale, luglio-agosto, 2018, pp. 21-22

Pe de altă parte, **omonimia** este dată de "identitatea perfectă în planul expresiei (adică al formei sonore) și diferența totală în planul conținutului semantic"[6] sau "omonimele sunt cuvinte diferite cu aceeași formă sonoră, dar fără nicio legătură între sensurile lor."[7]

[6] Theodor, Hristea (coord.), *Sinteze de limba română, ediția a III-a revăzută și din nou îmbogățită*, 1984, p. 21, apud Angela, Bidu-Vrănceanu, Narcisa, Forăscu, *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Education, București, 2005, p.62.

BDD-A28629 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

***2. Termeni omonimici*:**

- ”**bord”** = s.m.1 (Trs; Ban) Bulgăre de pământ uscat. 2 (Bot; reg) Dovleac (Cucurbita pepo);**2. s. n.Fiecare dintre părțile laterale ale punții unei ambarcațiuni (mari) (MDA 2010)**

  *„În primele zile de la plecarea din Constanţa, la **bord** lucrurile s-au desfăşurat deja în rutina marşurilor, cu un program de instrucţie adecvat.” – Marina Română, revista Forţelor Navale Române,* anul XXV– nr. 4-6(172-174) *2015 iunie-decembrie, p.52.*

- **”naviga” = 1**. (Despre nave; la pers. 3) **A se deplasa pe apă**; a pluti;2.(Inform.) A trece de la o informație la alta într-un document hipertext sau hipermedia.(DEX 2009)

  *”Putea **naviga**, de asemenea, pe un sistem articulat de două tangoane.” - Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 4(82) august-septembrie 2011, p. 41-43.*

- **”regată”** = s. f. 1. **Denumire dată unei competiții sportive nautice (caiac, canoe, iahting, canotaj)**2. Formă de cravată care se înnoadă și cade vertical de-a lungul plastronului cămășii (DEX 2009)

  ***”Regata** a însemnat nu doar competiţie pe mare, ci şi pe uscat, jocurile marinăreşti şi sportive făcând parte deja din „canonul” unei astfel de manifestaţii.” – Marina Română, revista Forţelor Navale Române, anul XXV– nr. 3-5(177-179) 2016 aprilie-septembrie, p.76 - 78*

- **”vedetă”**= s. f. 1. Actor sau actriță care deține un rol principal într-un spectacol, mai ales într-un film (și se bucură de renume, de mare popularitate); sportiv de mare talent și popularitate; p. ext. persoană care vrea să iasă în evidență, să epateze. 2. **Navă mică (de război) care navighează pe fluvii sau în apropierea litoralului, pe o rază redusă de acțiune.** 3. Rând dintr-un text, tipărit cu caractere mai groase, spre a fi scos în evidență față de rest. (DEX 2009)

  *„Conform scenariului exerciţiului SABER GUARDIAN 17, Forţele Navale Române au participat în raionul fluvial cu un monitor fluvial, două **vedete blindate fluviale, două vedete dragoare fluviale**, dar şi cu un detaşament de scafandri fluviali, un pluton de infanterie marină şi o structură de comandă.” – Marina Română, revista Forţelor Navale Române, anul XXVI– nr. 3-4(185-186) 2017 aprilie-septembrie, p.19*

- **”balon”** = 1. Aerostat construit dintr-o învelitoare impermeabilă umplută cu un gaz mai ușor decât aerul, de care se atașează o nacelă. 2. Jucărie de cauciuc foarte subțire, mai ales în formă de sferă, umplută cu aer sau cu un gaz ușor. (Sport) Minge.3. Vas sferic de sticlă, folosit în anumite operații

[7] Angela, Bidu-Vrănceanu, Narcisa, Forăscu, Cuvinte și sensuri, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, p. 40, apud Angela, Bidu-Vrănceanu, Narcisa, Forăscu, *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Education, București, 2005, p.62.

BDD-A28629 © 2018 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

chimice de laborator. 4. Balonzaid. (DEX 2009) 5. **Velă triunghiulară, mai mare ca focul, folosită la ambarcațiunile de regate. (D.M. 1979).**

"Propulsia era asigurată de un set de vele cuprinzând 4 rande și 8 ***focuri*** *de diferite mărimi, precum și un spinacker (balon) pentru vânt din pupa."* - Marea Noastră, *revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 4(82) august-septembrie 2011, p. 41-43*

- **"careu"** = **1.** Mod de așezare în formă de pătrat a unor persoane sau obiecte. **2.** Suprafață a terenului de fotbal, de tenis etc., marcată cu alb, care delimitează anumite zone în câmpul de joc și în cadrul căreia se aplică unele reguli speciale; *p. ext.* teren de sport. **3. Încăpere la bordul unei nave folosită ca sală de mese, de lectură și de recreere pentru ofițeri**. **4.** (La unele jocuri de cărți) Grup de patru cărți de aceeași valoare.(DEX 2009)

"Se recomandă pregătirea unei zone/compartiment unde echipajul să poată fi strâns și ținut. Acest spațiu este cel mai probabil că va fi ***careul****…"* - Marea Noastră, *revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 6 (84) decembrie 2011/ ianuarie 2012, p. 18-19.*

- **"ponte"** =1. Struttura architettonica che consente il passaggio da una sponda all altra di un corso d acqua o il superamento di una depressione del terreno. **2. nelle costruzioni navali, ogni struttura che divide, o copre, orizzontalmente un galleggiante nelle sue varie parti (scafo propriamente detto e sovrastrutture): *p. di coperta*; *p. di passeggiata*; *il primo, il secondo p.*; *p. di prima, di seconda classe*; *p. di volo*, nelle navi portaeromobili; *un vascello a tre p.* (anche, ellitticamente, *un tre ponti*);** *salire sul p.*, s'intende per lo più in coperta. Con accezione più partic., *p. di comando*, sovrastruttura parziale (detta anche *plancia*), elevata al di sopra delle altre, situata generalmente verso prua, da dove il comandante della nave dirige la navigazione avendo visuale libera in ogni direzione e disponendo degli organi di governo e di guida, di comando alle macchine, di segnalazione. (http://www.treccani.it/vocabolario/ponte/)

„La situazione era tanto grave che venne deciso di dare l'ordine disperato di sigillare i boccaporti del ***ponte*** *colpito chiudendo in una tomba ermetica chi era sottocoperta".*Lega Navale, novembre-dicembre, 2017, pp. 8-15

- **"nodo"** =1. Legatura di due capi di una fune, di due nastri o di due fili. 2. Momento cruciale, decisivo. 3. Legame spirituale. **4. Unità di misura della velocità di una nave o di un aeromobile, corrispondente alla velocità di un miglio nautico internazionale (1852 m) all'ora. (http://www.treccani.it/vocabolario/nodo/)**

„Anche la velocità delle navi maggiori salì, in questo stesso arco di tempo, dai 18 ai 30 ***nodi*** *al pari, ovviamente, del raggio d'azione dei nuovi bastimenti."* Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, novembre: 2017, p.81

BDD-A28629 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

- **”ruota”** = 1. **nelle costruzioni navali, *ruota di prua*, la robusta struttura che chiude l’estremità prodiera dello scafo dalla chiglia alla punta estrema (*slancio di prua*):** tale struttura negli scafi in legno è raccordata alla estremità della chiglia (*piè di ruota*) con un arco di cerchio, donde il nome di *ruota* (nelle navi moderne la ruota di prua assume forme svariate, da quella *a sperone* a quelle *a bulbo*, *a tulipano*, ecc.). 2. Organo meccanico a forma di disco, che può ruotare attorno a un asse passante per il suo centro e contemporaneamente, in taluni casi, spostarsi in direzione perpendicolare all’asse di rotazione. (http://www.treccani.it/vocabolario/ruota/)

  *„Nel rapporto inviato all’Ammiragliato l’Albini sottolineò che una identica perdita di fogli di rame a prora si era gia verificata nei viaggi che aveva compiuto in precedenza con la fregata a Londra e a Costantinopoli, e che quella era la dimostrazione che il tagliamare non era ben fissato alla **ruota di prua** e che tra i due pezzi vi era del gioco (7)”*. Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, novembre: 2017, pp. 71-72
- **”piede”** = 1. **Unità di misura per le quote in aeronautica e la lunghezza delle imbarcazioni a vela.** 2. Nell’anatomia dei vertebrati, l’ultimo segmento dell’arto posteriore dei tetrapodi. (http://www.treccani.it/vocabolario/piede/)

  *„Arrivati a Port Philips il 5 settembre avrebbe dovuto risalire il fiume Yarra fino a Melbourne, operazione impedita dal pescaggiodi 16 **piedi** delpiroscafo.”*Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, dicembre: 2017, p. 69
- **”cappa”** = 1**. Andatura di minima velocità che una nave prende quando deve affrontare un cattivo tempo (*navigare alla c.*, e anche *prendere la c.*, *mettere alla c.*, *tenere la c.*, *tenersi alla c.*, *stare alla c.*): per i velieri, consiste nel mettere la prua al vento, e nel ridurre la velatura alle sole vele più basse (*vele di cappa*);** 2. Ampio mantello senza maniche destinato ad avvolgere e coprire tutta la persona, spesso fornito di un cappuccio. (http://www.treccani.it/vocabolario/cappa1/)

  *„La fregata salpò da Genova l’8 di novembre del 1838; tra il 22 e il 6 di novembre, mentre si trovava **alla cappa** davanti a Gibilterra in attesa di un vento favorevole per attraversare lo stretto, si verificarono delle avarie a prora...”*Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, novembre: 2017, pp. 71-72
- **”cannoniere”** = 1. **Velivolo da caccia, ora non più in uso, dotato di cannoncini per tiro contro carri armati, naviglio, ecc.;** 2.giocatore di calcio (per estens., anche di pallanuoto, ecc.) che ha particolare abilità per il tiro in porta e segna molte reti a favore della sua squadra. *Classifica dei c.* (o *dei marcatori*), graduatoria stabilita fra tutti i calciatori delle squadre di una serie, che nel corso di un campionato realizzano un notevole numero di reti. (http://www.treccani.it/vocabolario/cannoniere/)

BDD-A28629 © 2018 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

"(...)2 ***cannoniere****, una nave anfibia e 3 da trasporto, 6 dragamine e varie unità logistiche moderne."* Rivista Marittima, mensile della Marina Militare dal 1868, anno CL, novembre: 2017, p. 53.

Un loc aparte l-am rezervat cuvintelor care denumesc părți ale corpului și care își găsesc corespondenți în părți ale mecanismelor navei. Avem de a face, dacă luăm drept reper considerațiile umanistului italian Giambattista Vico, cu **metafore lexicalizate**, copul uman văzut ca o mașină, iar părțile sale componente ale mașinăriei, în cazul nostru nava. "În toate limbile, cea mai mare parte a expresiilor privitoare la lucruri neînsufleţite se obţin prin metafore luate prin comparaţia cu diferite părţi ale corpului omenesc."[8]

- **"corp"** - "ansamblul osaturii, bordajului, punților și pereților interiori ai navei"

  "Nava era împuțită, după două luni și ceva era stătută, tot ***corpul*** *era plin de iarbă, s-a depus pe navă un strat gros. ..."* - *Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 6 (84) decembrie 2011/ ianuarie 2012, p. 20-24.*

- **"braț" –**"parte a ancorei"

  "[...]vechea corabie a participat la defilare dusă ***la ureche*** *și* ***la braț****, mă rog, sunt termeni specifici, în neaplauzele mulțimii."* - *Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 4(82) august-septembrie 2011, p. 22*

- **"burtă"–**"forma bombată pe care o ia partea centrală a unei nave"

  "Îmi amintesc că odată a ieșit foarte greu din ***burta*** *unei epave, ornată din belșug cu scoici. "* - *Marea Noastră, revista Ligii Navale Române, serie nouă, anul XXI – nr. 4(82) august-septembrie 2011, p. 32-33*

Atâtterminologia maritimă italiană, cât și cea în limba română este bogată în termeni omonimici și polisemantici. Acest lucru îl putem explica prin prisma faptului că termeni specifici au migrat spre limba comună, dar și spre alte științe; apoi limba comună a reprezentat o sursă de la care s-au preluat cuvinte care, odată devenite tehnice, au căpătat alt semnificat în vocabularul mărinăresc; încă un fenomen comun ambelor terminologii este acela al primirii unor termeni din alte domenii, deci deopotrivă, în cele două cazuri, s-a și dat și s-a și luat, creându-se un oarecare echilibru.

[8] Giambattista Vico, 1972, apud Petru Zugun, *Lexicologia limbii române*, Editura Tehnopress, București, 2000, p. 220.

BDD-A28629 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Bejan, Anton, Bujeniță, Mihai, Dicționar de marină, Editura Militară, București, 1979.

Bidu-Vrânceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Educational, București, 2005.

Serianni, Luca, Antonelli, Giuseppe, *Manuale di linguistica italiana. Storia, attualità, grammatica*, ed. Pearson Italia-Bruno Mondadori, Milano-Torino, 2011.

Zugun, Petru, *Lexicologia limbii române*, Editura Tehnopress, 2000.

Zugun, Petru, *Lexicologia limbii române. Prelegeri*, Editura Tehnopress, Iași, 2009.

BDD-A28629 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:49 UTC)